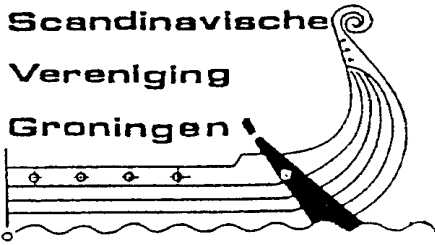

FUTHARK

Futhark

Verenigingsblad van de Scandinavische Vereniging Groningen
december 2018

Beste leden,

Het jaar 2018 is alweer bijna voorbij. En aan het eind van het jaar is het weer tijd voor een terugblik op het afgelopen verenigingsjaar.

Het bestuur van de vereniging heeft ook dit jaar weer zijn uiterste best gedaan om een aantal gevarieerde activiteiten aan de leden aan te bieden. Dit varieerde van een avond over de handenarbeid in Zweden tot het kijken van een film en een lezing over Peer Gynt, met muzikale begeleiding uit de Peer Gynt suite van Edvard Grieg. De lezingen worden verderop in deze Futhark besproken.

Naast het organiseren van activiteiten probeert het bestuur ook op andere manieren de leden iets aan te bieden. Bijvoorbeeld door korting te geven op toegang van de Midsommarmarkt die deze zomer in Slochteren voor het eerst georganiseerd werd, met reductie samen naar de film (deze keer Unga Astrid – Becoming Astrid) en gratis toegangskaarten voor de Zweedse kerstmarkt. We hopen hiermee dat u als leden waar voor uw contributie krijgt.

De public relations gaan tegenwoordig gedeeltelijk via de sociale media. De leden ontvangen digitaal of per post de uitnodigingen van onze secretaris Frank Houwaard. De voorzitter kondigt de activiteiten ook op ons twitteraccount (@scandvergron) en op onze facebookpagina aan. En uiteraard staan de activiteiten ook vermeld op onze website, die dit jaar beetje bij beetje meer vorm heeft gekregen. Via deze kanalen hopen we een breder publiek te bereiken en hopen we ook dat onze lezingen behalve door de leden, ook door buitenstaanders worden bezocht.

Vorig jaar hebben we u als lid gevraagd feedback te geven op onze activiteiten. De resultaten zijn tijdens de ALV gepresenteerd en worden verderop in deze Futhark nog kort samengevat. Op het moment dat u deze Futhark in de bus krijgt, hebben we de Zweedse kerstmarkt in de Suikerfabriek weer achter de rug. We hopen dat u hier bij onze stand langs bent geweest.

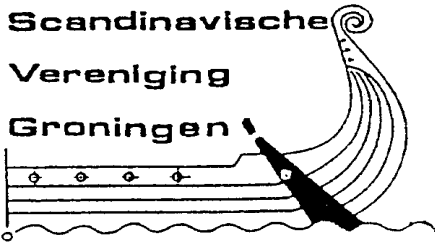
Enkele leden hebben gebruik gemaakt van ons aanbod om gratis naar de kerstmarkt te gaan. Twee andere leden zijn zo vriendelijk geweest om ons te helpen de stand te bemannen. Nieuw voor ons was onze aanwezigheid bij de Midsommarmarkt in Slochteren, een zomerse variant van de Zweedse kerstmarkt.

In deze Futhark vindt u behalve een verslag van de lezingen ook een verslag van de in 2017 gehouden ledenenquête, het Scandinaviëgevoel van onze leden Rolf en Janny de Weijs, en een vooraankondiging van de lezingen in het komende jaar.

Veel plezier met lezen en we wensen u fijne kerstdagen en alle goeds voor 2019!
Mede namens onze bestuursleden Geja, Frank en Tom,

Groeten, Christa Nagel, voorzitter

Handwerken en creativiteit in Zweden

Een tijdreis door Zweden over de “Hemslöjdbeweging” en de vele soorten handwerk in de 25 “Län” van Zweden door Dita Blom uit Loppersum.

Op 17 januari hield Dita een voordracht over bovengenoemd onderwerp in het Harmoniegebouw. Aanwezig waren 18 personen. In 1913 is in Leksand in Dalarna de eerste “Hemslöjdvereniging” (handenarbeid en nuttige handwerken zouden wij dit in ons land noemen) in een Volkshogeschool aldaar opgericht. Het motto luidde: ”För en hållbar värld, skapat av våra händer” (Voor een duurzame wereld, geschapen door onze handen).

Door middel van het geven van cursussen, het uitgeven van boeken en tijdschriften, waar deze diverse technieken uitgevoerd of beschreven worden of door het houden van exposities, is het de bedoeling dat de oude tradities in handwerken en patronen, die vaak per “Län” verschillen en die vroeger van geslacht op geslacht werden doorgegeven, behouden blijven voor de nieuwe generatie en eventueel gemoderniseerd worden toegepast. Door middel van stipendia of beurzen zijn er mogelijkheden om zich te verdiepen in de materie. De digitalisering van archieven en voorwerpen draagt ertoe bij dat men zich ook nu nog aangesproken kan voelen tot het behouden van deze belangrijke Zweedse cultuurvorm. Dita liet ons verschillende kleurrijke voorbeelden zien van de diverse “Län”. Ook houtbewerking en verven met natuurlijke grondstoffen zijn een deel van deze cultuur. Het hoofdkantoor van de beweging is in Stockholm: Drottningsholmvägen 70, dus mocht je deze zomer in de buurt komen?!

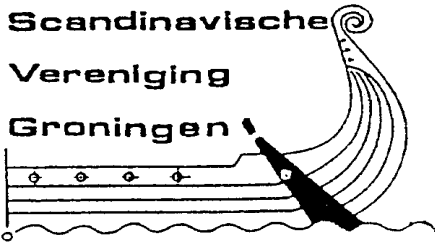
Op de schilderijen van de bekende schilder Carl Larsson (1853-1919) - o.a. in het museum in Sundborn - zijn de traditionele werkstukken van zijn vrouw te zien. Zij weefde voor het huis en hij maakte de schilderijen.

Het is mogelijk om bij Dita op Zweedse manier te borduren of te vilten, eventueel als groep. Mocht daar animo voor zijn kunt u dat doorgeven aan de secretaris. Dita Blom van Blomsterstuga (‘een stukje Zweden in Groningen’) geeft al vele jaren les in Zweeds borduren (‘yllebroderi’), poppen maken, vilten en wolverven. Ook organiseert zij cultuur- en textielreizen naar Scandinavië en verkoopt zij Zweedse materialen en traditioneel band. Blomsterstuga is gevestigd aan de Industrieweg 19, 9919 JE Loppersum, www.blomsterstuga.nl.

1917-2017, Finland bestaat 100 jaar

We waren weliswaar al weer een jaar verder, maar toch hebben we in 2018 nog een beetje het honderdjarig bestaan van het moderne Finland gevierd. Dit deden we door op 28 februari met Gerard Rijerse, bestuurslid van de Vereniging Nederland Finland en kenner van het land en de taal, de recente geschiedenis van het land door te nemen. In 1917 werd Finland namelijk een onafhankelijk land, na eeuwenlang een deel van Zweden en later van Rusland geweest te zijn. Helaas waren de eerste decennia van het nieuwe land een tijd met veel oorlogen: burgeroorlog (1918), winteroorlog (1939-1940) en vervolgoorlog (1941-1944). Gerard Rijerse vertelde ons een groot aantal, bij de meesten van ons onbekende of slechts vaag bekende, feiten uit deze geschiedenis en liet veel beelden zien van personen (zoals

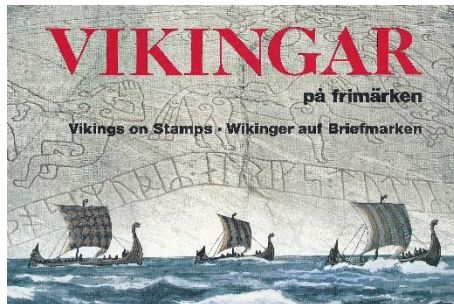

de invloedrijke Carl Gustaf Mannerheim) en plaatsen die hierbij een rol hebben gespeeld. Op deze manier ging de moeilijke tijd van Finland en de Finnen steeds meer voor ons leven en werd ook het huidige land beter te begrijpen. Veel strijd dus, die het land mede gevormd heeft tot wat het nu is: een modern westers land, lid van de EU, gebruiker van de euro en in vele opzichten (bijvoorbeeld op onderwijsgebied) een voorbeeld voor andere landen, ook voor Nederland ...

De Vikingen op postzegels

Theo Koning, al jaren lid van onze vereniging, is een verwoed postzegelverzamelaar én een liefhebber van de Noord-Europese landen. Deze twee hobby's heeft hij weten te combineren: hij heeft een thematische postzegelverzameling aangelegd met de Vikingen als onderwerp. Zijn verhaal op 30 mei begon met een korte uitleg over 'thematische filatelie' en de voorwaarden waaraan je als verzamelaar moet voldoen om een erkende verzameling op te bouwen en deze te mogen tentoonstellen. Daarna gaf hij ons een interessant kijkje op het

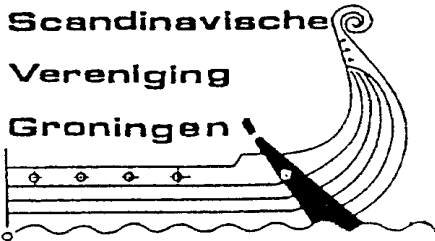
resultaat van zijn verzamelwoede: aan de hand van afbeeldingen op postzegels, stempels en andere poststukken kan de geschiedenis van de Vikingen, die zich uitstrekte van circa 800-1100 na Christus, bijna volledig in beeld gebracht worden. Het werd een boeiend verhaal, dat misschien wat veel zijpaadjes insloeg, maar dat uiteindelijk toch liet zien wat de Vikingen allemaal voor Europa hebben betekend: als kundige scheepsbouwers, zeevaarders en boeren, als bekwame bestuurders en echte democraten. En hoezeer deze betekenis in bijna alle Europese landen levend

is gebleven, zodat ze het allemaal de moeite waard vinden deze vroege Scandinavische voorouders een plekje te geven op hun postzegels ...

Fietsen naar de Noordkaap

Toen Janny en Frans Kabel de leeftijd bereikten waarop ze meer vrije tijd kregen, besloten ze zich volop te richten op het maken van reizen. En ze besloten daarvoor de fiets te gebruiken. Ze oriënteerden zich op de mogelijkheden, ontdekten de vereniging Europafietsers - waar ze lid van werden. En sinds enkele jaren maken ze samen lange fietstochten door Europa en als actief vrijwilliger van Europafietsers helpen ze anderen bij het vinden van goede fietsroutes. Bij ons deden ze op 18 september enthousiast verslag van hun fietstocht langs de kust van Noorwegen naar de Noordkaap.

Aan de hand van een aantal thema's - zoals bruggen, tunnels, kamperen, de mensen - kregen we een heel goed beeld hoe zo'n tocht verloopt, welke problemen je tegenkomt (een pikdonkere tunnel zonder fietspad bijvoorbeeld), en op welke fantastische plekken je komt.

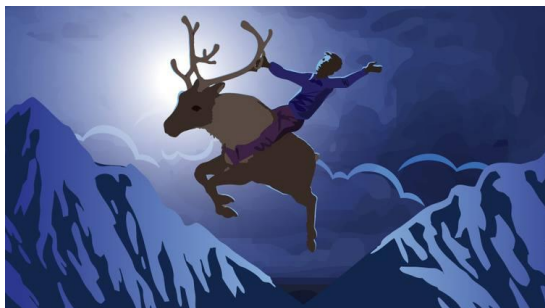

Uiteraard waren er prachtige foto's van Noorwegen die hun verhaal vergezelden. En hoewel velen van ons die beelden wel kenden hebben we er toch volop van genoten. Het was leuk te horen dat Frans en Janny zo enthousiast over Scandinavië zijn geworden dat ze het jaar erop weer een fietstocht in het noorden maakten, deze keer door Denemarken en Zweden. Tenminste twee van de aanwezigen op onze avond werden zo geïnspireerd door het verhaal dat ze zelf een dergelijke tocht willen gaan maken ...

Henrik Ibsen, Edward Grieg en Peer Gynt

Op 15 november was Carla Joustra, Scandinavist en met haar bedrijf 'Fru Amundsen' organisator van bijzondere reizen naar Noorwegen, te gast bij de Scandinavische Vereniging. Zij liet ons genieten van de avonturen van Peer Gynt uit het bekende toneelstuk van Henrik Ibsen, waar hij een groot aantal oude volksverhalen in verwerkt heeft. Het verhaal van Peer is

één grote fantasie met de meest wonderlijke gebeurtenissen, in Noorwegen en in diverse verre landen. Carla wist ons met haar rustige en bij tijden spannende vertolking op een indringende manier mee te nemen op deze reizen van de speelse en avontuurlijke Peer. En op gepaste momenten hoorden we de muziek die Edward Grieg erbij gemaakt heeft en die er misschien wel voor heeft gezorgd dat het stuk nog steeds zo beroemd is. De overbekende

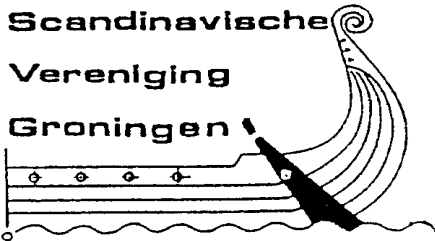
muziek kreeg voor ons een nieuwe dimensie door de directe koppeling met de bijbehorende en net beleefde episode van het verhaal. De aanwezigen leefden mee met de verre reizen van Peer, tot hij weer thuis was in zijn Gudbrandsdal, een streek waar de historie nog altijd voort leeft en waar ieder jaar in de open lucht een grootse opvoering van het toneelstuk te beleven is. En waar de komende reis van Fru Amundsen (niet toevallig...) ook naar toe gaat.

Ledenraadpleging SVG najaar 2017

Vorig jaar hebben we aan alle leden een enquête gestuurd. We wilden graag weten wie onze leden zijn (waarom lid geworden, welke achtergrond) en wat onze leden van de activiteiten vinden en of we nog aan alle verwachtingen voldoen.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering in april zijn de resultaten gepresenteerd voor de leden die daar aanwezig waren. In deze Futhark geven we nog kort de resultaten weer.

De enquête is uitgestuurd aan 74 adressen, 29 reacties zijn terugontvangen, dus de respons was 39%. De meeste leden hebben de enquête online ingevuld, een paar hebben per post gereageerd.

Leeftijd: Het overgrote deel van de leden die geantwoord hebben is boven de 50 jaar (bijna 83%). Slechts 5 leden zijn jonger dan 50 jaar.

Woonplaats: Bijna 60% van de respondenten woont in of binnen 10 km afstand van de stad Groningen.

Hoe lang is iedereen lid van de Vereniging? Twaalf respondenten zijn lid geworden voor 2008, een lid zelfs vanaf 1967 en 1 vanaf 1974. Zeventien van de respondenten zijn lid geworden na 2008. Het lijkt erop dat als mensen lid worden, ze ook voor langere tijd lid blijven. We hebben ook gevraagd naar de **redenen om lid te worden** van de vereniging. Deels is dit omdat de leden een of meer van de Scandinavische talen hebben gestudeerd (38% van de respondenten) en deels omdat mensen geïnteresseerd zijn in Scandinavië.

De meeste respondenten **spreken** Noors, Deens of Zweeds of meerdere talen. Een paar leden spreken Fins of IJslands. Uit de antwoorden blijkt dat 5% van de respondenten geen van de Scandinavische of Finoegrise talen spreekt.

Aanwezig bij de lezingen: Bijna 38% van de respondenten heeft in een kalenderjaar geen enkele activiteit van de SVG bijgewoond, 25% 1 keer en 24% heeft meerdere activiteiten bijgewoond (bij dit laatste cijfer zijn ook de leden van het bestuur meegeteld).

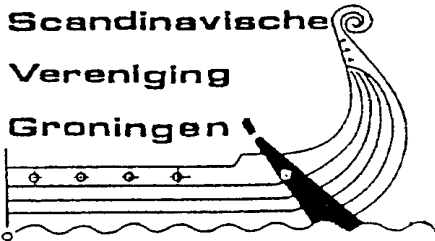
Wanneer/waarom komt u naar een lezing? De overgrote meerderheid meldt dat de inhoud van een lezing bepalend is voor het bezoeken en niet zozeer de contacten met medeleden.

Er is geen uitgesproken **voorkeursdag** waarop men een activiteit wil bijwonen. De meeste respondenten zijn tevreden over de huidige tijd waarop de lezingen plaatsvinden en ook vinden ze de plaats voldoende, ondanks de soberheid van de zalen in het Harmoniegebouw. Over de **frequentie van de activiteiten** zijn de respondenten tevreden.

De **onderwerpen** die de respondenten het liefst zien, zijn heel wisselend. De top drie wordt gevormd door onderwerpen van culturele aard, onderwerpen over de geschiedenis van de landen en ook wil men graag over literatuur en auteurs bijgepraat worden. Daarna volgen ex aequo muziek, politiek, maatschappelijke onderwerpen en ook toeristische lezingen zou men graag zien.

De **conclusie** van de ledenraadpleging is dat we als vereniging op de goede weg zijn en de onderwerpen van de lezingen goed moeten blijven variëren. De behoefte aan sociale activiteiten is niet groot, we zullen als bestuur ons daarom voornamelijk richten op het organiseren van lezingen. Desondanks blijven we ons inzetten om het lidmaatschap aantrekkelijk te houden door kortingen te geven op bijvoorbeeld een concert, filmbezoek of iets dergelijks.

Als u na het lezen van de Futhark nog ideeën of aanvullingen hebt hierop, horen we dit graag. U kunt mailen naar scandinavischevereniging@home.nl.

Het Scandinavië gevoel van: Janny (en Rolf) de Weijs

Het Scandinavië gevoel zit in onze familie. Als dochter van een predikant vertelde mijn vader me over Kai Munk, een Deense schrijver/dominee, die het leven liet in de WOII. We gingen in de vakanties naar Federsoe, ontmoetten zijn weduwe, kregen met haar een vriendschappelijke relatie en mijn vader repareerde er decennia de klokken in de pastorie te Federsoe, soms met tranen in de ogen. Toen ik bij het toelatingsexamen in 1959 Rolf de Weijs ontmoette, met wie ik nu meer dan 45 jaar getrouwd ben, vond ik zijn 'Scandinavische' voornaam wel leuk en bovendien wist hij toen alles al van Kai Munk, Søren Kierkegaard, Hans Christian Andersen en vele anderen. Bij De Weijs bewerkten en verhandelden ze schepen vol natuursteen uit Scandinavië en gingen er met vakantie heen om er te zeilen. Op onze bruiloft waren er Noren, Denen en Zweden. Rolf vertelde onze kinderen voor het slapen gaan verhaaltjes uit de Noordse Mythologie, over Loki en de geiten. De kinderen wilden maar wat graag naar Legoland, Tivoli en de Fram. We aten zalm, geitenkaas en multer, toen dat in Nederland wel bekend was, maar voor veel mensen en ook ons te duur. Wij kregen het gewoon gratis meegestuurd met de natuursteen, hetgeen 's winters helemaal geen probleem was, want de vrachtauto's die de steen vervoerden werden geladen bij een temperatuur van min 25 graden en tussen de stenen kwam het nog keurig ingevroren aan, ook al was het hier dan al plus 5 of 10 graden.

Het had ook een keerzijde. Rolf was in Scandinavië of ging er heen. Als hij terugkwam, nam hij Scandinavische zakenvrienden mee, die ook wel een Bokma en Grolsch wilden drinken in plaats van Aalborg en Ringness.

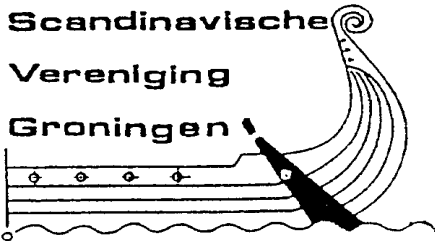
Later, toen we onze belangen in de natuursteen al hadden verkocht, bleven we toch gaan. Bij alles wat er in mijn leven wel gebeurd was, zelfs had ik ooit even een Deens vriendje, was ik nog nooit op de Faeröer, de Shetlands en IJsland, behalve dan even een uurtje als tussenlanding onderweg naar Amerika. Rolf vond dat ook helemaal niet zo nodig en probeerde het goed te maken door me mee te nemen naar Gretna Green en de Orkneys. Dat laatste lag immers ook boven Schotland, zo was zijn romantische redenering. Kortom, het lukte steeds niet tot aan het voorjaar van 2017. 'Wat wil je voor je verjaardag' vroeg hij.....

U kunt het antwoord wel raden. We gingen met de Astoria (de oude geklonken Stockholm uit 1947) via de Shetlands en de Faeröer naar de Noordkust van IJsland. Dat is nog iets leuker dan de Hurtigruten. We dansten op de Atlantische Oceaan en het orkest speelde 'Non, je ne regrette rien'.

En dan nu onze favorieten:

Favoriete boek:	Sigrid Undset - Kristin Lavransdatter;
Favoriete film:	Ingmar Bergman - Wilde aardbeien;
Favoriete muziek:	Grieg - Peer Gynt suite;
Favoriete plaats:	Kvenangen Fjell - Sørstraumen - Noorwegen;
Favoriet eten:	Lapskaus (voor recept zie volgende bladzijde);
Favoriet woord:	Egenråd (koppig);

We nodigen uit voor een volgend "Favoriet-gevoel": John & Jeichien Stapel-Most.

Brun Lapskaus

Ingrediënten voor 4 personen:

800 gr. runderstoofflappen

2 grote uien

400 gr wortelen

1 kleine pastinaak

300 gr knolselderij

1 kleine prei

150 gr koolraap

600 gr aardappelen

zout, peper, boter

Bereidingswijze:

Het vlees goed peperen en zouten en in stukken snijden en in ruim boter bruin bakken.

De grof gesneden ui toevoegen en meebakken totdat deze ook (licht)bruin zijn.

Zoveel koud water toevoegen dat vlees en ui onder staan. Aan de kook brengen en op laag vuur met gesloten deksel minstens een uur laten staan.

Na een uur deksel van de pan en nog minstens zo een half uur laten door pruttelen.

Snijd ondertussen de wortel, pastinaak, knolselderij en koolraap in stukjes en voeg deze toe.

Laat nog eens een half uur door pruttelen. Snijd de aardappels in stukjes en de prei in ringen, en voeg beide toe. Laten doorkoken totdat de aardappels goed gaar zijn. Af en toe roeren, maar niet te veel of te stevig. Op smaak brengen met zout en peper.

Lezingen in 2019

Dinsdag 22 januari: Filmavond (Zweedse film)

Donderdag 28 februari: Adriaan van der Hoeven over de Kalevala, het Finse epos

Woensdag 20 maart: Birgit van Dongen-Svensgaard over de Deense højskolekultur

Woensdag 24 april: Algemene Ledenvergadering, met Petra Broomans over de RUG

Dinsdag 4 juni: Kim Middel met een lezing over IJsland

COLOFON

Dit blad is een uitgave van de Scandinavische Vereniging Groningen. De redactie bestaat uit het bestuur van de Vereniging. Bestuursleden: Christa Nagel (voorzitter), Frank Houwaard (secretaris en penningmeester), Geja Staal en Tom Schilder. Bijdragen aan deze editie zijn geleverd door: Frank Houwaard, Geja Staal, Janny de Weijs en Christa Nagel.

Het blad wordt gratis verspreid onder de leden van de Scandinavische Vereniging Groningen.

Wij zijn als volgt te bereiken:

 Scandinavische Vereniging Groningen

 @ScandVerGron

 scandinavischevereniging@home.nl

 www.scandinavischevereniginggroningen.nl